

Izbija vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.
Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniki prostori:
2657 South Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXVII Cena lista je \$4.00 Entered as second-class matter January 14, 1935, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO 23, ILL., ČETRTEK, 26. APRILA (APRIL 26), 1945 Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 93

Sovjetske čete obkrožile Berlin! Bombe porušile Hitlerjevo hišo!

Dve ruski armadi se združili v notranjosti Berlina. Polovica mesta pod rusko kontrolo. Usoda nemške vojske posadke zapečateni. — Tri zavezniške armade se v ale v smeri Avstrije in Bavarske. Ameriške in francoske čete okupirale Ulm, komunikacijsko središče ob Donavi. Zavezniki ujeli čez milijon sovražnikov v ofenzivi na zapadni fronti. Enote pete ameriške in osme britske armade okupirale tri italijanska mesta. Nemška obrambna linija zdrobljena. — Ameriške čete zasedle stratežičen hrib na Okinawi po porazu Japoncev

LONDON, 25. apr. — Maršal Stalin je naznanil, da so kolone dveh ruskih armad popolnoma obkrožile Berlin in presekale vse ceste med prestolnico in sosednjimi kraji. Čete prve ukrajinske in prve beloruske armade so se združile na severozahodni strani Potsdama in s tem spojile jeklen obroč okrog Berlina. Radio Hamburg je priznal, da so ruske čete udrele v osrčje Berlina.

Angleški letalci so vrtili bombe na Hitlerjevo hišo v Berchtesgaden v bavarskih Alpah in jo porušili. Na hišo in okolico so treščile 12.000 funtov težke bombe.

London, 25. apr. — Dve ruski armadi sta se združili v notranjosti Berlina in zasedli polovico gorečega mesta. Moskva je naznanila združitev prve ukrajinske in druge beloruske armade v južnovzhodnem delu nemške prestolnice in okupacijo glavne postaje železnice, ki spaja Berlin s Šlezijo, ter vseh distriktov na severni in vzhodni strani te postaje, ki leži eno miljo od ceste Unter den Linden v osrčju Berlina.

Enote prve beloruske armade, katere poveljnik je maršal Žukov, so presekale železnico Berlin-Hannover in se približale železnici Berlin-Hannover. Glavno nemško mesto je v bistvu že okroženo. Prva ukrajinska armada pod poveljstvom maršala Ivana S. Koneva si je utrla pot do Potsdama, predmestja na južni strani Berlina.

Usoda nemške vojske posadke v Berlinu je zapečateni. Dobiti ne more ojačenja, ker Rusi drže skoro vse ceste, ki vodijo v mesto. Moskva poroča, da je čez 8000 nemških vojakov padlo v bitkah z Rusi na berlinskih cestah včeraj. Rusi kontrolirajo tudi ozračje nad Berlinom in so sestrelili čez 30 nemških bojnih letal v spopadih v zraku.

Južno od Berlina so sovjetske čete okupirale Grossenhain, 20 milj severozahodno od Dresdne, glavnega mesta Saksonske. Proti Dresdenu prodirajo ameriške čete in pričakuje se, da se bodo kmalu združile z ruski.

Francoska časniska agentura poroča, da so ameriške in ruske čete že navezale stike pri Eilenburgu, devet milj severovzhodno od Leipziga. Poročilo ni potrjeno. Kadar se bodo ruske sile združile z ameriški, bo objavljeno skupno naznanilo v Moskvi in Washingtonu.

Nemška poročila še vedno trdijo, da Hitler osebno vodi obrambo Berlina, dočim vesti iz drugih virov pravijo, da se nahaja v svojem skrivališču v Berchtesgaden v bavarskih Alpah. Proti Berchtesgaden prodirajo ruske in ameriške čete. Rusi so v prodiranju preko Avstrije okupirali Eisenerz, ki leži 90 milj vzhodno od Berchtesgadenu.

35 milj od avstrijske meje in 93 milj od Berchtesgadenu. Čete prve francoske in sedme ameriške armade so okupirale Ulm, drugo največje mesto province Wuerttemberg in važno komunikacijsko središče ob Donavi. Francoske čete so prodrlje do Althausena na severni strani Konstanskega jezera in zasedle ozemlje, ki leži 25 milj od zapadne avstrijske meje.

Oklopna divizija sedme ameriške armade je prekorčila Donavo pri Ehlingenu po okupaciji Ulma, ki ima 60.000 prebivalcev. Druge enote te armade so ustanovile mostišča na drugi strani Donave pri Dillingenu, 50 milj severozahodno od Monakova, zibelke nacizma. Dvajset ameriških in francoskih pehotnih divizij je v ofenzivi na tej fronti.

Na severnem koncu zapadne fronte so v akciji britske in kanadske čete. Britske naskakujejo Bremen, drugo največje nemško pristanišče mesto, kanadske pa drobe odpor nacističkih sil na obrežju Zuidrškega jezera v Holandiji.

General Eisenhower je naznanil, da so zavezniške armade na zapadni fronti ujele čez milijon nemških vojakov in častnikov v ofenzivi, ki se je pričela 1. aprila.

Rim, 25. apr. — Enote pete ameriške in osme britske armade so prekorčile reko Po in okupirale La Spezijo, Modeno in Ferraro ter zdobile nemško obrambno linijo. Položaj nemških sil v Italiji je kritičen.

General Clark, poveljnik ameriške armade, je naznanil ujetje 40.000 sovražnikov in zaplenitev ogromnih količin nemškega orožja in vojnega materiala v ofenzivi.

Manila, Filipini, 25. apr. — Ameriške čete so udrele v Baguio, poletno filipinsko prestolnico, po zdrobitvi japonskega odpora. General MacArthur je naznanil, da bo mesto kmalu okupirano. Ameriške čete so konsolidirale zasedene pozicije.

Guam, 25. apr. — Ameriški pomorščaki so zasedli hrib Craig na otoku Okinawi po ljuti bitki z Japonci. Skoro dve tretjini otoka sta v ameriških rokah.

Zveza med Švico in Nemčijo pretrgana Vojaške straže ob meji ojačene

Bern, Švica, 25. apr. — Telefonska in telegrafska zveza med Švico in Nemčijo je pretrgana. Uradna nacistička časniska agentura DNB je naznanila prekinjenje stikov z Berlinom, urad švicarske časniske agenture pa poroča, da ne more navezati stikov s svojimi opazovalci na drugi strani meje.

Poročilo s fronte pravi, da so francoske čete zasedle Beggingen in Bergen, nemški mesti v bližini švicarske meje, brez odpora. Nemške čete so se umaknile v smeri Friedrichshafena.

Švicarske vojaške straže ob meji so bile ojačene, ker so se vojne operacije razširile na vzhod. Vlada je zaprla nadaljnji sektor švicarske meje med Alternheimom in Luziensteigom. Vsi naciji in kolaboratorji, ki ne morejo priti v Švico, odhajajo v pokrajino Vorarlberg, katero smatrajo za svoje zadnje zavetje.

V zadnjih treh dneh je čez 2300 beguncev dospelo v Švico, med temi 400 osvobojenih ruskih vojnih ujetnikov. Samo vojnim ujetnikom in tujim delavcem je dovoljen vstop v Švico.

Opazovalci trdijo, da čez 40.000 beguncev še vedno upa, da bodo prišli v Švico. Schaffhausen in druge obmejne naselbine so natrpane begunci. Veliko število beguncev biva v šotorih, ker v hišah ni prostora.

Zasega imetja francoskih izdajalcev Obravnava proti članom lutkarske vlade

Pariz, 25. apr. — Avtoritete sodijo, da privatno imetje, katero je začasna francoska vlada konfiscirala v zvezi s čistko izdajalcev in kolaboratorjev in onih, ki so bili že obsojeni v smrt, predstavlja vrednost več milijard frankov.

Jean Couillard, direktor posebne komisije in pomožni finančni minister v vladi generala De Gaulle, je dejal, da vrednost zaseženega premoženja še ni ocenjena.

Zasega imetja onih, ki so bili spoznani za krive, je vključena v obsodbah. Imetje oseb kot so maršal Henri Petain, Pierre Laval in Ferdinand de Brinon ter drugih, ki so zunaj Francije ali pa čakajo na obravnave v ječah, so sekvestrirana, dokler sodišča ne izrečejo obsodb. Imetje obojenih oseb so konfiscirana in postanejo državna lastnina.

Francoska sodišča so do 15. aprila izrekli 9467 obsodb. Večino med obsojenci tvorijo profesionalci, vojaški častniki in profitarji. Slednji so grmadili ogromne profite z opiranjem črnih tržišč v času nemške okupacije Francije. Največjo vrednost predstavlja lastnina politikov, ki so sodelovali z Nemci in Lavalovo vlado v Vichyju. Okrog 60 bivših ministrov in podministrov pride pred sodišča ta mesec. Med njimi je mnogo bogatinov, kakor sta Jean Proust, izdajatelj pariškega lista Soir in drugih listov, ter Paul Baudoin, bivši direktor velike pariške banke.

ODLOČITEV GLEDE POLJSKE ZAVISI OD STALINA

Sovjetska vlada naj spremeni svoje stališče
OBNOVA RAZGOVOROV NAZNANJENA

Washington, D. C., 25. apr. — Predsednik Truman je namignil, da mora maršal Stalin prevzeti odgovornost za izravnavo konflikta glede Poljske. Truman bo formalno odprl konferenco Združenih narodov v San Franciscu z govorom po radiu.

Doznavajo, da je Truman, ko je konferiral z ruskimi zunanjim komisarjem Molotovom, preden je slednji odpotoval v San Franciscu, zavzel odločno stališče. Vztrajal je pri zahtevi, da mora sovjetska vlada dati koncesije glede Poljske v interesu harmonije med zavezniki.

Molotov je povedal Trumanu, da odločitev glede Poljske zavisi od Stalina. On bo čakal na navodila iz Moskve. Državni tajnik Edward R. Stettinius in britski zunanji minister Anthony Eden sta informirala ruskega komisarja, da Amerika in Velika Britanija ne bosta priznali začasne poljske vlade v Varšavi, temveč se držali zaključka, sprejetega na konferenci v Jalti na Krimu, da mora Poljska dobiti vlado, ki bo reprezentirala vse poljske sloje.

San Francisco, Cal., 25. apr. — Ruski zunanji komisar Molotov, ki je dospel sem iz Washingtona, čaka na navodila iz Moskve, ki naj bi tvorila podlago nadaljnjih razgovorov z ameriški državnim tajnikom Stettiniosom in britskim zunanjim ministrom Edenom o bodoči poljski vladi.

Zunanji ministri treh velesil bodo obnovili razgovore jutri popoldne o poljskem problemu, ko bo Molotov dobil nova navodila iz Moskve. Če bo prišlo do sporazuma, kar pa je dvomljivo, bodo reprezentanti Poljske dobili sedež na konferenci.

Konferenca, ki se je danes pričela v San Franciscu, je najvažnejša od one, ki se je vršila v Versaillesu po zaključju prve svetovne vojne. Sklicana je bila z namenom ustanovitve mednarodne organizacije, ki naj bi ščitila in vzdrževala mir po zaključju sedanje vojne.

Ameriško orožje odhaja na Pacifik Povečanje obsega operacij proti Japoncem

Washington, D. C., 25. apr. — Amerika bo vrгла svo razpoložljivo silo v operacije proti Japoncem štiri mesece prej kot je bilo prvotno določeno, ker so se pokazala znamenja, da bodo nemške legije kmalu poražene na evropskih bojiščih.

Eksekucija Schuschnigga razkrita Nemci obesili 13 ameriških padalcev

Flossenburg, Nemčija, 25. apr. — Eksekucija Kurta Schuschnigga, avstrijskega kancelarja, katerega je odstavil Hitler pred okupacijo Avstrije, in trinajstih ameriških padalcev, ki so se pristali na nemškem ozemlju, je bila razkrita z okupacijo koncentracijskega taborišča v tem kraju. V tem se je nahajalo mnogo prominentnih oseb. Taborišče so zasedle ameriške čete.

Schuschnigg je s svojo ženo in šestletno hčerko bival v privatni hiši v ograjenem taborišču šest mesecev. On je bil deležen posebnih privilegijev, kakor tudi njegova žena. Nemci so ji dovolili kupovanje potrebščin v trgovinah v vasi v bližini taborišča.

Pierre Bertrand, francoski knjigovodja, ki je bil aretiran v Parizu v januarju l. 1943 kot član francoske podtalne grupe, je povedal, da so Nemci obesili Schuschnigga 15. aprila.

Iz rekordov, katere so Američani dobili v taborišču, je razvidno, da je bil jetnik v koncentracijskem taborišču tudi Hjalmar Schacht, bivši direktor nemške državne banke in finančni minister v Hitlerjevi vladi. V taborišču je bil pripeljan po ponesrečenem atentatu na Hitlerja v juliju preteklega leta. Osvobojeni jetniki so povedali, da je bil Schacht odveden v drugo taborišče.

Ameriški padalci so bili obeseni kmalu po prihodu v taborišče pri Flossenburgu. Njihova trupla so bila potem upeljena. Ameriške čete so z okupacijo taborišča osvobodile 1600 ruskih, francoskih, švicarskih, čeških in belgijskih jetnikov. Ti so razkrili, da je v taborišču umrlo povprečno 1500 jetnikov mesečno zaradi mučenja in stradanja.

Fotič oplazil Titovo vlado Izjavil je, da ni izpolnila obveznosti

Washington, D. C., 25. apr. — Konstantin Fotič, bivši jugoslovanski poslanik v Washingtonu, je udaril po sedanji jugoslovanski vladi in naglasil, da njni reprezentanti ne bi smeli imeti besede na konferenci Združenih narodov v San Franciscu, če ne sprejme svojih smernic.

Fotič trdi, da Tito-Šubašičeva vlada v Belgradu ni izpolnila obveznosti v smislu zaključka, sprejetega na konferenci "velike trojice" v Jalti na Krimu. Iz tega razloga nima pravice do reprezentacije na konferenci v San Franciscu.

On je dalje rekel, da je izrekel svoja priporočila v pismu, katero je naslovil državnemu tajniku Stettiniosu 20. aprila. Državni podtajnik Grew je včeraj sprejel Stanoja Simića, novega jugoslovanskega poslanika in člana delegacije, ki bo zastopala Jugoslavijo na konferenci v San Franciscu.

Domače vesti Nov grob v St. Louisu

St. Louis, Mo.—Dne 24. aprila je v bolnišnici Park Lain umrla Anna Hochevar, stara 56 let, doma iz Bele cerkve pri Novem mestu in članica št. 107 SNPJ.

Jugoslovanski radioprogram Wheeling, W. Va.—Na tukajšnji radiopostaji WKWK je vsako nedeljo ob 9:15 zjutraj odajdan jugoslovanski program v korist pomožni akciji za stari kraj. Program traja 15 minut.

Iz Clevelanda Cleveland. — V soboto je v Collinwoodu umrl Joseph Uhan, star 70 let in v Ameriki 42 let. Zapuščala žena, tri pastorki (dva v vojni v Nemčiji) in več sorodnikov. — Iz bolnišnice se je vrnila domov Frances Legat.

Maršal Petain pride pred sodišče Dospel je v Švico iz Nemčije

Pariz, 25. apr.—Francoska vlada je naznanila, ko je bila informirana, da je maršal Henri Petain, nekdanji junak Francije, dospel v Švico, da bo postavljen pred sodišče na obtožbo izdajstva. Maršal bo iz Švice odpotoval v Francijo.

Obravnava proti Petainu se bo pričela 17. maja. Ta datum je bil določen prej, ko je prevladovalo mnenje, da se maršal ne bo vrnil v Francijo. Obravnava se je imela vršiti v njegovi odsotnosti.

Bern, Švica, 25. apr.—Maršal Petain se je razjokal, ko je stopil na švicarsko ozemlje. Izjavil je, da je bil jetnik nacijev, ki so ga s silo odvedli v Nemčijo kmalu po zavezniški invaziji Francije v juniju preteklega leta.

Pierre Laval, bivši predsednik lutkarske francoske vlade v Vichyju, in Marcel Deat, bivši minister v tej vladi, sta tudi skušala priti v Švico, toda avtoritete jima niso dovolile vstopa.

Petain je star 89 let. V Švico je dospel na svoj rojstni dan. Dejal je, "da je prihod v Švico najlepše darilo na moj rojstni dan. Nacističke čete so me odgnale v Nemčijo proti moji volji. Bivanje v Sigmaringenu sem vedno smatral za prisilno jetništvo."

POLOM V JUŽNIH NEMŠKIH POKRAJINAH BLIZU Naciji se ne brigajo za usodo civilistov

Chlasm, Švica, 25. apr. — Švicarski listi napovedujejo polom v južni Nemčiji. Pričakuje se, da bo postopen, ne naden. Red in avtoriteta polagoma izginjata.

Poročila trdijo, da so orožne tovarne v južni Nemčiji suspendirale obrat. Nemški delavci so bili pozvani v redno armado in poslani na Bavarsko. To pomeni, da bodo Nemci zapustili provinco Wuerttemberg in Črni gozd.

Naciji se ne brigajo za usodo civilistov. Zanimajo se ne niti za blaginjo svojih žen in otrok, starih ljudi in bolnikov. Nedavna odredba, naj civilisti pobegnejo v Črni gozd, je bila ignorirana. Naciji so s svojo propagando o krutosti zavezniških "črnih čet" prestrašili veliko število žensk. Pobegnile so v Črni gozd, toda čez nekaj dni so se, izmučene in lačne, vrnile v svoje domove v vaseh ob tem gozdu.

Nacističke avtoritete so konfiscirale govejo živino in jo odvedle v bavarske kraje. Krma, katero niso mogli naciji odpeljati, je bila uničena. Naciji so zasegli tudi živila in druge potrebščine in jih poslali na Bavarsko. Navali so bili izvršeni na vinske kleti. Prizadeti ljudje niso dobili odškodnine.

Ko so zavezniški letalci vrgli letake s pozivom na nemško ljudstvo, naj razobesi bele zastave na hišah kot znamenje kapitulacije, so člani Hitlerjeve mladinske organizacije dobili ukaz, naj rabijo orožje proti svojim staršem, če bi se skušali podati.

Zapiranje tovarn je povzročilo stradanje med tujimi delavci. Prizadeti so francoski, holandski, belgijski, italijanski in drugi tuji delavci. Ti skušajo dospeti do švicarske meje.

Švicarska vlada je iz bojazni pred navalom teh delavcev zaprla severno in vzhodno mejo ob Negčiji.

Uposlitev nemških delavcev v Rusiji List Trud razkril zaključek "velike trojice"

Moskva, 25. apr. — Zda je bil uradno razkrit zaključek glede uposlitve nemških delavcev pri rekonstrukciji ruskih mest in pokrajine, katere so nacističke armade razdejale in opustošile. Ta je bil sprejet na konferenci med Stalinom, Rooseveltom in Churchillom v Jalti na Krimu. List Trud, glasilo ruskih strokovnih unij, je objavil članek, ki potrjuje sprejete omenjene zaključke na konferenci "velike trojice."

Prosveta, 26. aprila 1945, št. 93

Glasovi iz naselbin

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovins National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četiri leta; za Chicago, in okolico Cook Co., \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cook County \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

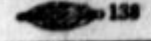
Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (April 30, 1945), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

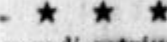
"Reševanje" Poljske—II

Po objavi jaltške deklaracije smo na tem mestu pozdravili formulo velike trojice, po kateri naj bi bilo rešeno notranje poljsko vprašanje s sestavo reprezentativne demokratične vlade na podlagi nekakšnega kompromisa. Nismo verjeli onim kritikom (pri New Leaderju), ki so pisali, da se bo Stalin poživljal na to formulo in še naprej sam "reševal" poljsko vprašanje.

Razvoj po jaltški konferenci je žal pokazal, da so bili ti kritiki v pravem. V Chicago Sunu z dne 8. aprila čitamo sledeče poročilo od njegovega londonskega poročevalca Petra Whitneyja:

"Rusija si prizadeva, da Poljska dobi novo vlado izven okvirja jaltške deklaracije. Poljski krogi v Londonu so danes potrdili, da je na sovjetsko povabilo odpotovalo v Moskvo 14 članov ohronele (shadow) poljske vlade. Skupina je odpotovala pod vodstvom Stanislava Jankovskega, pomožnega premierja in poveljnika razpuščene domače (podtalne) armade in se zdaj posvetuje v Moskvi z ruskimi avtoritetami.

"Ta vest do zdaj še ni bila potrjena iz Moskve. O tem ni bila informirana niti komisija treh sil, ki je bila sestavljena v smislu jaltškega dogovora z nalogo, da izdela novo poljsko vlado. Britski zunanji urad je danes dovolil formalno zanimanje, da ruska vlada ni Anglije o tem nič informirala..."

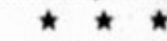

Slepi oboževalci Moskve radi zatrjujejo, da ruska vlada zato ne mara imeti nobenega opravka z londonskimi Poljaki, ker je njih "vlada" preveč reakcijska. Tukaj pa je črno na belem, da je povabila 14 članov te zamejne vlade v Moskvo, in to pod vodstvom generala Jankovskega, katerega je lublinska skupina proglasila za "fakista"! Toda Mikolajczyk, ki uživa med Poljaki in tudi v Ameriki in Angliji največji ugled, ni bil povabljen, kakor tudi ne Jan Stanczyk, predsednik poljske delavske federacije, dasi sta se oba pripravljena pobotati z Moskvo na pošten, možat način.

Ampak Moskva očividno ne mara take poljske vlade, ki bi stala na lastnih nogah, marveč hoče imeti v Varšavi le lutko. Kdor tega ne vidi, je slep. Ampak tak režim na Poljskem pomeni strahovladno—napolnjene ječe in koncentracijska taborišča. Vsakdo lahko vidi, ako ni slep, da to ne vodi do nobenega sprijateljstva med Poljaki in Rusi, kakor tudi ne do prijateljskih odnosov med Anglijo, Rusijo in Ameriko. Za svetovni mir pa je to kardinalna potreba.

Ampak slepi oboževalci Moskve niso nikdar v zadregi za argumente in "argumente." Zadnje čase so razobnali fikcijo, da ne rečemo laž, da skupna komisija treh velesil, ki je v smislu jaltške deklaracije in v sporazumu s Poljaki imela sestaviti novo provizorično poljsko vlado, zato ni uspela, "ker se angleški član te komisije vsled bolezni ni udeležil nobene seje."

Z drugo besedo: vsega je kriva Anglija... Oficijska, torijska Anglija ima res dosti grehov nad sabo, nima pa tega greha. Churchill je zadnji teden namenoma odvedel svoj govor v parlamentu, v katerem je nameraval razpravljati o poljskem vprašanju, toda je radi resnosti situacije umolknil.

Kot znano, tvorijo to komisijo Molotov in poslanika Anglije in Amerike v Moskvi. Koliko si je ta komisija prizadevala, da reši svojo nalogo, je znano le majhni skupini v Washingtonu, Londonu in Moskvi. Javnosti je le toliko znano, da pogajanja za sestavo nove poljske vlade niso uspela. In uspela niso vsled kakšne "bolezni" angleškega poslanika, kar je seveda gola fabrikacija, marveč vsled tega, ker v Washingtonu in Londonu niso hoteli prikriti Moskvi in na vsej črti potrditi po Molotovu predloženo listo novih poljskih ministrov. Ugovor je bil, da bi taka vlada ne bila reprezentativna niti demokratična. In ker ni hotela kapitulirati nobena stranka, je stvar prišla v zastoj, nakar je Moskva pričela zopet sama "reševati" poljsko vprašanje.

Da tudi Moskva ni uspela v tem, je razvidno iz tega, ker je zadnje dni zopet pritiskala na Ameriko in Anglijo, da bi na konferenci v San Franciscu priznali sedež lublinsko-varšavske vlade. Odgovor je bil, da je do tega sedeža upravičena le taka poljska vlada, ki bo sestavljena v smislu jaltškega sporazuma.

Tako zdaj stoji. Ko pišemo te vrstice, se v Washingtonu nahajajo vsi trije člani anglo-ameriške komisije za sestavo nove poljske provizorične vlade. Poleg ameriškega poslanika Harimana je iz Moskve priletel tudi angleški poslanik Clark-Kerr, čeprav je "tako bolan, da se ni mogel udeležiti nobene skupne seje..." Torej v Moskvi se je ni mogel udeležiti, v Washingtonu se jo je pa lahko! Uboga naivnost, ki naseda takim "vestem"! Anglija da bi držala v Moskvi poslanika, ki ne bi mogel opravljati svojih poslov, in to v tako kritičnih časih!!!

Na tem sestanku v Washingtonu bo gotovo storjen resen poskus za sestavo nove provizorične poljske vlade na podlagi krimskega sporazuma, kar bi odprlo pot Poljski, da bi bila zastopana na konferenci v San Franciscu. Moskvi je zdaj vsekakor znano, da Amerika in Anglija ne bosta priznali drugačne poljske vlade kot take, ki bo sestavljena v smislu jaltške deklaracije.

Temu je zadnje dni ugledil pot tudi Mikolajczyk, bivši premier poljske zamejne vlade, ko se je javno na vsaj črti izrekel za jaltško deklaracijo, kolikor se tiče poljskega vprašanja. To je gotovo storil na pritisk britske vlade. Predno bodo te vrstice objavljene (to pišemo v petek), bodo svetu že znani rezultati posvetovanja v Washingtonu. Rešitev tega vprašanja bi bila tudi dobra pobuda za konferenco združenih narodov v San Franciscu.

LOVCI

East Helena, Mont. — Lovcu ni treba posebne izobrazbe, glavno je, da je zvit in pretkan! In če ima te lastnosti, je dober lovec in zna loviti na razne načine, toda ne po predpisanih pravilih.

Lovci so poznani, da se radi bahajo, lažejo in zavijajo; so zahrbtni, dvorezni in vsega mogočni, kadar gre do lov.

Lovce imamo med vsemi narodi in Slovenci niso v tem pogledu izjema. Zakaj pa ne bi "lovili" ko imajo dosti prilike, posebno med onimi, ki nimajo razuma in pameti. In pametnih in razumnih ljudi je še vedno zelo malo med nami.

Lovci najraje love tam, kjer še ni obdelano polje, kjer je še vse divje in "dosti divjačine", medtem ko se ogibljuje obdelanih polj, kajti tam je lov težak in če kaj ujameš, moraš biti že nadlovec, teh pa je malo, zato ni prijetno loviti na obdelanih poljih.

Značilno in zanimivo pri vsem tem pa je, da lovci niso zmorni, da bi kaj dobrega ustvarili za splošno korist, da bi gojili zdrav in dober lov za dvonožne zemljane.

Lovci so dvojne vrste: sveto-hlinci in liberalci. Paziti pa je treba na oboje, kajti lovijo vsepovsod in niso prav nič izbirčni — gre jim v prvi vrsti za bogastvo in čast.

Sveto-hlinci lovijo vse od kraja in ne prizanašajo nikomur, ne starijem mladim, ne prijateljem in niti ne staršem. Večji je plen, večje je veselje, boljše so pojedine in razkošno življenje.

Clevelandski lovci najraje love kar doma, dočim jih je šlo samo nekaj v Minnesoto, kajti tudi tam je dober lov za nadlovce. Qni pravijo, da je dosti divjačine: veliko malih jerebic in velikih puranov in vse jim gre zelo v slast. Sicer pa niso do pičice natančni in včasih ulove tudi kakšno srno.

Neki doktor je lovil v Clevelandu mnogo let zelo uspešno; pravijo, da je bogat, ker pa je dober kristjan, so mu pomagali na lovu tudi drugi lovci. Sedaj ima zelo lepe zbirke; seve, lovil ni nikoli po predpisanih pravilih — malo je tudi goljufal. Pa kaj za to? Saj poznamo lovce. Nič se ne boj, nihče te ne bo videl, saj polje ni obdelano! Lovci slovenskih župnij pa lovijo kar na debelo. Zakaj pa ne bi? Oni imajo še veliko, veliko neobdelanega polja, goščav, v katerih nastavljajo zanjke, pasti in škopole. To delajo neprenehoma, ponoči in podnevi, kajti za njih ni nobenih mej in ne sezonskega časa. Lovijo tudi takrat, ko so mladiči in je lov zelo prijeten... Ako pa jih vprašaš, zakaj lovijo tako strastno, se nate ujeze in pravijo, da si komunist in ne boš nikoli prišel v nebeško kraljestvo. Rdečega hujskača je treba takoj zvezati z vragom, da ne bo delal sitnosti na lovišču.

Predsednik lovcev in zaeno pogrebnik lovi na vse načine, ker pa je obenem tudi dober kristjan, tega niti ne skriva. Nekoč je povabil vse lovce na lov in dejal, da je treba za

nadlovca naloviti čez \$400.000.

Treba je loviti za one, ki so že sami veliko nalovili, a za one, ki so v potrebi, pa ni treba loviti. To so lovci in lovščina, katere se je treba ogibati. Lovska strast je grda, požrešna in škodoželjna in malha ni nikoli polna.

Ko se bodo dvonožci v loviščih enkrat spametovali, bo tudi konec teh nadlovcev.

Papež Leon X. se je baje izrazil to pred kardinalom Bembo: Ali nam ni dobro služila bajka o Kristusu?

Skozi ves srednji vek so ljudstva zaman čakala ljubezni do bližnjega, bratstva in enakosti. Vse to so bile samo fraze in prazne besede in narodi so živeli v neprestanih bojih. Kristusovo vero so širili z mečem in prelivanjem krvi med verniki in krivoverci.

Škof Alvar Pelagij iz XV. stoletja se bridko pritožuje o cerkvi, češ, da je zlato pregelno ljubezen; kajti ljubezen in lakota se ne strinjata. Vse je lačno dostojanstev, ne pa pobožnosti. Posvetno imetje je glavni vzrok propadanja cerkve in verskega življenja. Z denarjem se je človek lahko odkupil težkih kazni in pokor. Tudi to so bili lovci...

John Filipič.

TOČNO IZPLAČILO OBEZVOSTI

Frontenac, Kan. — Rada čitam Prosveto in danes sem se namerjala napisati nekaj vrstic tudi jaz. Upam, da bo imel urednik malo potrpljenja z menoj, kajti to je moj prvi dopis.

Tu nimamo nič kaj razveseljivo vreme. Okoli velike noči je bilo malo lepše, tako da smo lahko posadili in posejali, potem pa je kar naprej deževalo in je tudi precej mrzlo. Ako se bo to vreme nadaljevalo, bo slaba letina in imeli ne bomo kaj dati pod zob.

V Prosveti je bilo že poročano, da je umrl 13. februarja moj mož, 11. aprila pa je umrla tudi njegova sestra Julija Markovič. Oba sta bila rojena v Sent Rupertu na Dolenjskem.

Na tem mestu se najlepše zahvaljujem SNPJ za točno izplačitev smrtninske zavarovalnine in za operacijsko odškodnino, ki sem jo v kratkem času prejela. SNPJ pošteno izplača vsakemu njegov delež.

Na koncu pa pozdravljam članstvo SNPJ in vse čitatelje Prosvete.

Katarina Bučar.

VABILO NA PRIREDITEV

Bellaire, O. — Dne 12. aprila okoli pete ure popoldne je pretresla ves svet žalostna vest, da je preminul predsednik Zedinjenih držav Franklin Delano Roosevelt. In takoj za tem je bil naznanjeno, da bodo po vsej Ameriki razobešene zastave v znak sožalja.

Predsednik Roosevelt je bil eden največjih mož na svetu in ves svet je izražal Beli hiši sožalje in simpatije.

Radi smrti predsednika je tudi podružnica št. 33 SANSa preložila prireditev na 28. aprila zvečer. Vršila se bo v Društveni

dvorani v Boydsvillu. Ves čist dobiček priredbe bo podarjen stradaljočemu narodu v križani Jugoslaviji.

Slovenci v Bridgeportu in okolici se že od vsega početka udeležujejo v JPO in SANSU. Z zbiranjem denarja in drugimi prispevki za staro domovino bomo nadaljevali, kajti tamkajšnji narod je v veliki potrebi.

Apeliram na vse rojake in rojakinje v teh krajih, da se priredbe gotovo udeležijo in s tem pomagajo do boljšega uspeha. Prejšnje vstopnice bodo veljavne, daštravno je na njih datum 14. aprila. Tisti, ki imate še kaj vstopnic, jih poskusite prodati.

Na veselo svidenje v soboto, 28. aprila, ob sedmih zvečer v Društveni dvorani v Boydsvillu. Louis Pavlinič.

POROČILO O PRISPEVKIH

Homer City, Pa. — Vsi oni, ki so darovali za jugoslovanski relief mi naj oprostite, ker o prispevkih šele danes poročam. Vsem darovalcem se na tem mestu najlepše zahvaljujem. V gotovini smo zbrali skupaj \$179. Od te vsote smo poslali v New York \$160, ostalo pa smo porabili za stroške, ki smo jih imeli s pošiljko obleke.

Obleke smo nabrali 1467 funtov, katero smo odposlali na podružnico v Johnstown, od kjer so potem skupno odposlali v New York. Najlepša hvala rojakom v Johnstownu, ker so nam prihranili mnogo dela z vlaganjem v zabojce itd. Še posebej pa gre zahvala in priznanje Mary Vidmar, ki je vse uredila. Ona je zelo usmiljena in dobrosrčna delavka za naše reveže v stari domovini.

Sklenili smo, da nadaljujemo s pobiranjem prispevkov, in sicer po društvenih sejah. Cenjeni rojaki. Prostim vas v imenu vseh, ki smo za to delo odbrani, da nam greste na roke. Saj ne prosimo za sebe, ampak za one, ki so silno potrebni naše pomoči. Noben dar ni premajhen ali prevelik. Mislim, da vsakdo, ki je zdrav in dela, lahko žrtvuje dajm, kvoder ali dolar ali kolikor že sam hoče. Vsakdo naj malo pomaga in tako se bo skupaj zopet precej nabralo, posamezniki pa ne bodo na škodi, skoro se jim ne bo poznalo. Ne smemo pozabiti, da je potreba jugoslovanskih revežev z vsakim dnem večja.

Sledeči so darovali: S. N. D. \$20, družina Jos. Brodnik \$11, društvo SNPJ \$10, Joseph Modic \$10, John Penko \$6; po \$5: angleško poslušajoče društvo SNPJ, ABZ, KSKJ, HBZ, John Zele, Joe Duvic, Joe Urban, Joe Ivančic, Mike Rich, Frances Gorican, Louis Koren, Mrs. Rink, Steve Selak, Martin Smith in Joe Russ. Skupaj \$132. Poleg tega pa so darovali nekateri manjše vsote v znesku \$47, tako da znaša skupna vsota \$179.

Vsa čast našim mladim dekletom, katere se niso ustrašile iti od hiše do hiše trkati na usmiljena srca za one, ki so v neizmerni potrebi. Njim gre toliko večje priznanje, ker ne poznajo potrebe naših dragih v stari domovini kakor mi, ki smo se tam rodili. Nabiralke so bile: Jennie Klemenc, Edith Smith, Frances Gorican in Mary Modic ml. Še enkrat — najlepša hvala vsem skupaj!

Mary Modic.

PRIJATELJSKO RAZPRAVLJANJE O SISTEMU

Bellingham, Wash. — V Prosveti št. 71 je priobčen odgovor rojaka Josepha Browna na moj dopis, ki je tudi bil odgovor na njegovo pismo.

Vse prav, prijatelj Brown, prav nič ne oporekam, "samo klasje še ni zrelo za mlačvo." Tisto, kar ti priporočam, ni ameriško — "it is a foreign economy..." "Strokovne unije so koristne, dokler tolerirajo ameriški način življenja..." "Mi ne maramo nobene vrste komunizma..." Da, tako govore! Kar pa se tiče postopanja z "ubogim delavcem" od strani kapitalistov, pa jaz ne morem pomagati. Verjamem pa iz lastnih izkušenj, da bolje plačan in situiran delavec čestokrat enako postopa kot kapitalist. Marsikateri človek je še vedno lakomna in brezdušna žival. Deni ga v razkošno palačo in obleči v baržun obdan z zlatom in diamanti, ali pa v revno bajto — on ostane napol žival.

Prijatelj Brown bo rekel naj-

UNITED STATES TREASURY DEPARTMENT

For patriotic cooperation rendered in behalf of the War Finance Program this citation is awarded to

Louis Adamic

Given under my hand and seal on March 6, 1945.

Henry Morgenthau Jr.
SECRETARY OF THE TREASURY

Pisatelj Louis Adamič, častni predsednik Združenega odbora ameriških Jugoslovancev, je nedavno prejel pohvalno pismo od zakladniškega departamenta kot prisnanje za njegovo patriotično delo v tej vojni. Gornja slika je fotostatični posnetek prejete citacije.

brže, da je temu kriv kapitalistični sistem, ker ni dovolil delavcu izobrazbe, sredstev za izobrazbo. Ne bom se prepričal radi tega, ker to je deloma resnica, a so tudi drugi vzroki. Poznam delavce, ki dobro zaslužijo, imajo denarja in marsikaj drugega, nimajo pa ne knjige in ne delavskih listov. Oni nimajo niti denarja za one, ki so nam, Jugoslovancev, priborili spoštovanejši ameriške publikacije. Nasprotno: poznam rojake, ki so še vedno za Hitlerja, seve, ne več tako očito kot nekdanj. Torej, s takim elementom ne pričakujmo kakega "odrešenja." Toda čas bo prinesel svoje, ali pa se zna zgoditi, da pridrvi ta "val" ne nadomna, kakor je prišel pozaj za vse Hitlerjeve in Nemce. Ako bi Hitler zmagal, bi mu peli slavi vsi Nemci, razen Židje.

Razumljivo, Titove osvobodilne fronte tudi ne bi bilo in ne močne, spoštovane Rusije, ako ne bi bilo te vojne. Vse to je povzročil ta "val." Tukaj se ne more govoriti o kaki izobrazbi, vendar pa so spremembe v ekonomskem življenju zavzele velik razmah in najbrže se bo to, kar priporoča rojak Brown, zgodilo v Evropi, kjer je klasje dozorelo za mlačvo!...

Zadnjič sem omenil, da je težko soditi, kdo spada v delavski razred in kdo ne. Zelo bi bil hvaležen Josephu Brownu, aki bi mi mogel pojasniti to vprašanje, kajti potem šele bi se odprlo neobdelano polje za razpravo o "ubogemu" delavcu. Tisto reč, ki pa jo on razlaga, je pa že 50 let stara raba in v teoriji zelo prebavna, ne pa v praksi. Etbir Kristan nam je vse to razlagal pred več kot 40 leti v Trstu. Če pa se ne strinja, potem si naj prijatelj Brown predstavi našo inteligenčno in bo videl, da ni edina, kako pa naj bi bili mi, neizobraženi delavci, enakih misli? Da, prišel bo drugi sistem, toda vsi ljudje ne bodo nikoli zadovoljni.

George Gornik.

NADALJEVANJE S KRITIZIRANJEM

Cleveland, O.—Prišel je nekdo in dejal, da je dopis zanič. In zakaj je tako rekel? Zato ker dopisa ni pisal njegov "tvariš", če pa bi ga, bi bil isti dopis v vseh ozirih dober. Dotični kritik je tudi dejal, da smo lojalni. Kdo pa je rekel, da smo ali nismo ali da moramo biti lojalni?

Lojalnost in hrabrost sta si v nasprotju. Lojalna je lahko vsaka šema, ne more biti pa hrabra. Priporočal bi gotovim ženam, ki nimajo rade, da kritiziram njihove može, naj jim zabijačo, da naj tudi oni druge pustijo v miru. Slovenski pregovor pravi, kdor išče, da tudi najde. Kdor se tepe, bo tudi tepen. Jaz se smatram za Američana in če se malo skvasam in zrvsam, to nikogar nič ne briga. Ženice, ki se bojite, da se ne bi vaš mož spozabil, se rajši smejte vsemu temu.

General Patton je zadnjič dejal, da imamo izborne tanke, kateri z lahkoto razbijajo nemške "tigre". Rad verjam, da ste lojalni. Kdo pa ne bi bil? Žganje je res drago, kljub temu pa si ga lahko marsikdo privoščil kozarček. Plače so visoke in potrebno bi bilo lestve, da bi enake dosegle druge države. Radi tega boste vsi ostali v Ameriki in se ne boste izselili v Sovjetsko Rusijo, kljub temu, da imate radi Stalina. Saj tudi jaz nič ne rečem proti njemu, kajti on še ni delal zgage v naši metro-

poli. Kolikor je bilo storjeno, so jo naredili naši, ki so Stalinu lojalni samo toliko časa, dokler jih ne doseže njegov bridki meč, ki je bil izdelan v Britaniji. Oni vedo, kaj se je zgodilo s Trockem, kateri se mu je izneveril.

Seveda, tudi Rusi niso vsi enaki, prav tako kot niso Nemci, ne Slovenci, Hrvatje, Srbi ali Italijani. Tudi med Italijani dobimo dobre ljudi, ki pa nimajo moči. Dobri ljudje so skoraj zmeraj brez moči, slabici imajo pa moč, radi tega je ves svet narobe postavljen. Ljudje so smešni, veliko bolj smešni kot živali.

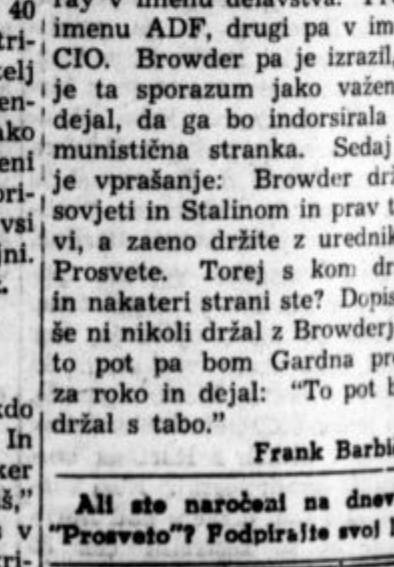
Zadnjič sem bil v kinu in videl sem vojne naprave v zapadni in vzhodni Evropi. Videl sem naše Yankeeje, ki so skupaj spravljeni nemške ujetnike, in videl sem Ruse ob Odri, kjer so obstali in čakajo, da pridejo Američanji poprej v Berlin.

Dne 6. aprila je imela "Komunistična politična zveza" shod v avditoriju Masonic. Glavni govornik je bil sam Earl Browder. Saj ste že slišali o njem. Dopisnik ga je slišal na shodu. On ni tako govoril kakor prijatelji hrabre armade. Prav nič ni bil hud na Churchilla in Roosevelta ali na naše magnate. On zaup Zedinjenim državam in prav tako Angliji, kjer sta pomagala sovjetom in Jožetu Stalinu. Če Browder kaj reče, je navadno s klinom pribito. In zakaj ne bi bilo? Saj tega ni dejal Ivan Molek.

Prosveta ni odobrila sporazuma, ki so ga podpisali Eric Johnston v imenu trgovske zbornice, in William Green in Philip Murray v imenu delavstva. Prvi v imenu ADF, drugi pa v imenu CIO. Browder pa je izrazil, da je ta sporazum jako važen in dejal, da ga bo indorsirala komunistična stranka. Sedaj pa je vprašanje: Browder drži s sovjeti in Stalinom in prav tako vi, a zaeno držite z urednikom Prosvete. Torej s kom držite in nakateri strani ste? Dopisnik še ni nikoli držal z Browderjem, to pot pa bom Gardna prejel za roko in dejal: "To pot bom držal s tabo."

Frank Barbic.

Alli ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podprite svoj list!

Alice Craig je lepa v kopalni obleki pozimi ali poleti...

"Predstraša" jaltške konference. Za pripravo te konference je ameriška vlada poslala v Jaito kolono ladje raznih potrebičnin skozi Dardanele. Skupina mornarjev, ki jih vidite na sliki, so bili del posadke omenjene ladje, vsi člani mornarske unije CIO.

ZAPISNIK

seje JPO-SS, ki se je vršila 9. marca 1945 v prostorih SNPJ v Chicagu, Ill.

(Nadaljevanje.)

V pismu, ki sem ga prejel dne 5. t. m. se naznanja, da je bil mr. Henry J. Kaiser od imenovanega odbora imenovan kot načelnik odbora National Clothing Collection Committee. Pod njegovim nadzorstvom se bo tekom meseca aprila vršila kampanja širom Amerike za zbiranje obleke za vseled vojne prizadete narode. Kot je iz pisma razvidno, bo nabrana obleka in drugo po večini razdeljeno potom UNRRA.

Zbiranje obleke v določenem času je posameznim religinim organizacijam prepovedano, razun če se nabrano pošlje United National Clothing Collection Committee, ali ako eksekutivni odbor President's War Relief Control Boarda drugače odloči in tako zbiranje odobri.

Dalje poroča br. Zalar o izidu volitev, to je, koliko se je organizacij in podrejenih podružnic udeležilo glasovanja in koliko ne. Obširneje o tem poroča pozneje. Poročilo tajnika se vzame na znanje.

Br. Grdina vpraša br. Zalarja, če je dobil kako naznanilo od tajnika Slovenske moške zveze? Br. Zalar pravi, da je dobil naznanilo od Vincenta H. Lauterja, gl. tajnika SMZ, da je njihov zastopnik pri JPO-SS Jože Grdina; naznanila glede izida volitev ni prejel.

Br. Grdina pravi, da kar se tiče tega, bo on uradno poročal, kadar pride nanj vrsta, da poroča kot drugi odborniki.

Poroča br. Leo Jurjavec kot blagajnik JPO-SS. Poročilo je v glavnem v številkah ter se glasi:

Jugoslav Relief Committee, Slove Section, February 1945. Balance as of January 31, 1945	\$81,210.26
Feb. 6—Louis Champa, treas. br. 6	150.00
Feb. 13—Pvt. Joseph Brecej, Camp Roberts, Calif.	15.00
Feb. 17—Anton Kermel, Omak, Wash.	15.00
Feb. 17—Frank Marolt, Palisade, Colo.	23.00
Total as of Feb. 25, 1945	\$81,413.26
Expenses to date	\$25,112.00
Net balance as of February 25, 1945	\$56,101.26
United States War Savings, Series "F"	
Present Value	\$54,139.65
Maturity Value	\$70,225.00

Poročilo blagajnika se vzame na znanje.

Janko N. Rogelj, direktor publikitete, nima kaj poročati: ravno tako nima kaj poročati John Gornik.

Poroča sestra Josephine Zakrajšek. Njeno poročilo se glasi: Conjeni navzoči:—Moje poročilo bo največ posegalo v delo, ki ga vršimo Progressive Slovenke v Clevelandu. Nabrale smo že 17,000 funtov obleke in 2,000 funtov jestvin, katere smo odposlale v skladišče v New York. Denar, ki smo ga nabrale od naših prijateljev in znanstev za zdravniške potrebščine in instrumente za takojšnje podpiranje, znaša \$7,500, kar je bilo že tudi odposlano na WR-FASSD za nakup potrebščin.

Z nabiranjem in odposiljanjem obleke je mnogo več dela, kot bi ga kdo pričakoval, zato pa zaslužijo veliko priznanje vse naše članice, ki tako pridno vršijo to narodno dolžnost. Dokler narod v domovini potrebuje pomoč, smo Progressive Slovenke pripravljene storiti vse, kar je v naši moči, da mu pomagamo blažiti trpljenje. Kadar pride zadeva radi združitve JPO-SS z WR-FASSD na dnevni red, se bom se oglašila.

Poročilo sestre Zakrajšek se vzame na znanje.

Poroča Jože Grdina, ki je prvič na seji odbora JPO-SS. Določila sta zastopala SMZ br. Beneš in zatem br. Česnik. Zastopstvo pri JPO-SS je prevzel na konvenciji Slovenske moške zveze, ki se je vršila septembra 1944. Poroča, da je njihov odbor na svoji polletni seji, ki se je vršila v januarju 1945, glasno sklenil, da naš JPO-SS ostane kot do sedaj in se nika-

mor ne pridruži ali združi, pač pa naj ostane samostojna organizacija še naprej in denar, ki je bil nabran in se ga še zbira, naj gre v tisti namen, za katerega je bil zbran, to je: za Slovence. Nadzorstvo čez ta nabrani denar ima odbor JPO-SS, ki skrbi, da pride v roke pomoči potrebnim Slovincem v stari domovini.

To je, kar se tiče poročila od strani SMZ, ako bo potrebno, bo še posegel v razpravo pozneje. —Poročilo se vzame na znanje.

S tem so poročila odbornikov, odnosno zastopnikov končana in predsednik naznani, da je zdaj na dnevnem redu najbolj važna točka in ta je, da izvemo, kako je katera organizacija ali podrejena podružnica glasovala. Pozove br. Zalarja, tajnika JPO-SS, ki ima na rokah uradni seznam glasovanja, da poroča o izidu glasovanja. Njegovo poročilo se glasi:

Pri seji, vršici se 14. novembra 1944, je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje, da-li naj se naša pomožna akcija (JPO-SS) pridruži novo ustanovljeni organizaciji War Relief Fund of Americans of South Slavic Descent. In sklenjeno je bilo, da se vprašanje pridružitve izroči organizacijam in podružnicam, včlanjenim v JPO v odločitve. V smislu imenovanega sklepa sem razposlal potrebne glasovnice organizacijam in podružnicam, ki tvorijo JPO-SS. Tujak sedaj podam rezultat glasovanja: Za pridružitve k WR-FASSD so glasovale sledeče organizacije: Slovenska narodna podpora, Ameriška bratska zveza, Slovenska dobrodelna zveza, Jugoslovanska podpora in Slova, Družba sv. Družine in Slovenska ženska zveza. Slednja je glasovala pod pogojem, da bodo v združenem odboru zastopane organizacije, ki sedaj tvorijo JPO.

Za pridružitve so glasovale tudi sledeči podružnice: 1, 2, 3, 6, 8, 13, 15, 17, 21, 22, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 38, 40. Za pridružitve je glasovala tudi podružnica št. 4, Sheboygan, Wis., pod pogojem, da ima JPO-SS zastopstvo v novem združenem odboru ter da to zastopstvo skrbi, da se bo denar, ki je v blagajni JPO-SS, porabil za pomoč Slovincem. V istem smislu je glasovala tudi podružnica št. 1 Joliet, Ill.

Proti pridružitvi je glasoval gl. odbor Kranjsko slovenske katoliške jednote in pa Slovenska moška zveza. Ravnotako so glasovale proti sledeče podružnice: 5, 10, 11, 20, 26, 28 in 31. Odgovorile niso sledeče podružnice: 9, 12, 14, 16, 18, 19, 24, 25, 27, 36, 37 in 39. Za pridružitve je torej odglasovalo 8 organizacij in 19 podružnic; skupaj 27 glasov. Proti 2 organizaciji in 7 podružnic. Glasovalo ni 12 podružnic.

Predsednik izjavi: Bratje in sestre, slišali ste poročilo tajnika Zalarja o izidu glasovanja o vprašanju združitve. V smislu tega izida je predlog za združitve JPO-SS z WR-FASSD sprejet z veliko večino. Za besedo se priglasi Josip Zalar, ki stavi sledeči predlog: Da se ugodni vsem, to je, da bo obojestransko najbolj prav, naj se denar, ki so ga zbrale organizacije in pa podrejene podružnice, ki so glasovale za pridružitve, izroči organizaciji, kateri se žele pridružiti, toda denar, katerega so zbrale organizacije in podrejene podružnice, ki so glasovale proti, pa naj ostane v blagajni JPO-SS in se ga porabi, za kar je bil nabran.

Jože Grdina podpira predlog br. Zalarja.

Br. Jurjavec je mnenja, da to ni v skladu z našim zapisnikom iz prejšnje seje; takrat se je br. Zalar izjavil, da se bo pokoril večini, zato se mu zdi zdaj to neumestno.

Br. Zalar nato izvaja, da zahteva, da denar, ki ga je plačala KSKJ in oni, ki so glasovali proti pridružitvi, ostane v blagajni JPO-SS in se ga porabi za to, za kar je bil nabran. (Dalje prihodnjič)

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Organizirano delavstvo izpodkopa drevo hudega.

Osvoboditev Sarajeva

Sarajevo. (ONA)—Omar Markeljić, ki je imel pred leti po-pravljajnico za čevlje v Detroitu, East Jefferson in Lakewood na oglu, je bil eden onih, ki so pomagali osvoboditi to veliko mesto, katerega zavzetje je morda največji vojaški uspeh Titovih sil. Kar mi je o zavzetju mesta pripovedoval Markeljić, mi je bilo pozneje potrjeno po poveljujočem generalu Vukanoviću in polkovniku Jurišiću, ki je bil rojen v Chicagu leta 1912. Njegove starši so bili Srbi.

Omar se rad in s hrepenjem spominja svojega bivanja v Ameriki. Živel je v mestu skozi vsa 4 leta nemške okupacije in je ostal v njem tudi o priliki zadnje borbe proti Nemcem. Prav kot drugi prebivalci mesta je bil organiziran v partizanskem podtalnem gibanju in je pomagal polastiti se kasarnskih barak ustaških kvizlingov v bližini njegove trgovine in delavnice. "Dolge mesece smo bili že nabirali orožje, kradli Nemcem granate in puške in tihotapili v mesto orožje, katero so nam dajali partizani.

"Naša poglavitna naloga je bila, da se polastimo važnih poslopij, tovarn in sličnega predno jih Nemci razstreljo. Sicer pa, kar sami pogledajte, kako smo uspeli."

Priznati je treba, da so uspeli — električne luči gore, vodovodi in plin, vse deluje in večina javnih poslopij in tovarn je ostalo popolnoma nepoškodovanih. Edina res težka izguba je tobačna tovarna, katere so Nemci razstrelili že več dni pred svojim odhodom.

Predno je mogla Titova armada prodreti do mesta, se je morala prebiti skozi izredno močne nemške turdbe. Do 60 km pred mestom so Nemci zgradili svoje utrjene linije v velikanskem loku. In navzlic vsem porazom na ruski in na zahodni fronti, so vendar še celo v zadnjih tednih ojačili ta del svoje fronte. Borili pa so se srdito. Toda mojstersko izvedeni napadi so podirali utrdbo za utrdbo, dokler ni zagrozila Nemcem nevarnost, da jih partizanske sile zajamejo. Tedaj se jim je začelo muditi — in nastopil je trenotek, ko so planili v boj

meščani Omarjevega kova ... Stanujem v hotelu, v katerem se je nahajal še pred par dnevi nemški častnik. Vzel sem si za spomin opomin, ki je visel na steni: "Bitte verdunkeln." Zdaj se nikdo več ne briga za določbo, ki se tičejo zatamnitve.

V mestu je vse mirno in vse luči gore. Daleč tam proti severu pa pode partizanske sile umikajočih se 6 nemških divizij ...

Pariško sodišče obsodilo žensko v smrt

Pariz, 25. apr.—Prvič v zgodovini je pariško sodišče obsodilo žensko v smrt. Ta je Virgine Guiroux. Spoznana je bila za krivo, da je izdala neko francosko židinjco Nemcem v času okupacije.

Slovenska partizanska pesem

Zbral in uredil Mile Klopčič

Pričujoča antologija predstavlja vrsto samih novih neznanih imen. Nekaj jih je med njimi, ki si jih bo treba vsekako zapomniti in za katera sem prepričan, da bomo še slišali o njih. Z redkimi izjemami so zastopani sami člani in članice naše vojske, od strelcev in strelk, bolničarjev in bolničark, propagandistov in komandirjev do komisarjev in komandantov naših bataljonov in brigad. Zastopani so preprosti kmečki sinovi in delavci, študenti in uradniki, sinovi naše Primorske in Štajerske, Notranjske in Gorenjske, Dolenske in Koroške, in ker so po večini skriti za izmišljenimi imeni, nudi knjiga vtis, kakor da nima avtorjev, kakor da jo je napisal vojskujoči se slovenski narod sam. Sodelovala sta pri njej kmečki sin in delavec, ki sta zamenjala kmečki plug in kramp za mitraljez, v odmorih med bitkami pa s težko roko napišeta kdaj pesem o tej naši sveti domovinski vojni; brali boste v tej zbirki verze študenta, ki ga je borba vrgla iz Ljubljane v gozdove, kjer je zorel v trdih preizkušnjah hitreje in v boljšega človeka, kakor bi rasel v mestnih šolskih klopeh, daleč od žarišč, kjer se ustvarja novo življenje bodočih rodov.

Srečali se boste v tej pesniški zbirki iz izpovedni uradnika in obrtnika, ki pa nikoli nista mislila, da ju bo kdaj kakšno dogajanje v slovenskem življenju tako močno prevzelo, da bi šla pisat pesmi, in to ne za svojo mizo v tih večerni uri, ampak kje pod streho med dvema pohodoma ali kje pod kozolcem v deževnem dnevu po hudem spopadu s sovražnikom.

Tako napisano pesem prejme brigadna ali divizijska tehnik, ki jo uvrsti v svoje liste, tiska nekaj strani teh glasil recimo pri Novem mestu, nadaljuje s tiskom dan kasneje v notranjski vasi in zaključit tisk številke dva dni kasneje kje pri Vrbovskem na Hrvaškem. Nato raznašajo ta list kurirji mimo zased in skoz nje, da je slovenska partizanska tiskana beseda kljub težavam te dobe in ravno v teh časih prodrila v prav vse pokrajine, da redno obiskuje Primorsko in Koroško, kamor je pred vojno le tu pa tam kanila kakšna slovenska knjiga po tihotapski poti, in da nosi naše pozdrave tudi naši dragi Ljubljani. Po kurirjih gre naš tisk tudi med Hrvatine in Srbe, da jih obvešča o našem delu in utrjuje naše bratstvo.

Marsikateri pesnik je pisal te pesmi, marsikateri tehnik, ki jih je tiskal in opremil, in morda bo tudi kdo od kurirjev, ko bo nosil prav tole zbirko po naši zemlji, zadet od sovražni-

kove ali izdajalske krogelje. Miali nanje, ki boš prebiral te verze, misli na njih napore in žrtvovanja, ko jemlješ v roke naš tisk, misli na vse neštete težave, in zavedel se boš, kako dragocena je vsaka črka. Že vse to daje našim knjigam, posebno pa še teje knjigi, pesmi posebno vrednosti. Kasnejši rodovi jih bodo jemali v roko z enakim ali celo večjim spoštovanjem in ljubeznijo, kakor jemljemo mi v roko prve slovenske knjige, ki jim je očetoval Primož Trubar in njegovi.

Bilo je precej truda, pa tudi veselja in ljubezni pri sestavljanju te antologije. Mislim, da mi to daje pravico in da ravnam po volji vseh sodelavcev te knjige in vseh, ki so kakoli pripomogli tej knjigi do izida, če posvetim

to antologijo spominu vseh tistih naših znanih in neznanih borcev—pesnikov, razmoževalcev, kurirjev, ki so dali svoje življenje za našo narodno svobodo in za pošteno, lepo pogumno—SLOVENSKO BESEDO.

Junija 1944 MILE KLOPČIČ.

Peter Levoc:

Požgana vas
(Vas Koreno, požgana z ljudmi vred.)
Trudno odmeva korak,
povsod naokrog je tišina,
težek in tužen spomin
stiska samotno srce.
Tukaj življenja je dni
v pokoku preživljal naš človek,
nagelj je v oknih cvetel,
grulil na dvoru golob.
Tiho je zdaj naokrog
in molk je med črnim zidovjem,
suhe štrlijo čez pot
veje ožganih dreves.
Sredi domače vasi
ob steni s plevelom prerasli
našlo svoj zadnji je mir
dvajset trpečih ljudi.
Eden je bil jim sovrag,
in v enem zdaj grobu ležijo,
angelj na grobu kleči,
angelj z razbito glavjo.
V vaškem korlitu pa vre
in peni se bistri studenec,
v njem partizani gase
žejo si mimogrede.

PRVI DAN ŠOLE

Kadar bo konferenca v San Franciscu končana, tedaj bodo delegatje okusili "prvi dan šole" v proučevanju zapletenih problemov svetovnega miru in učnih predmetov stalne šole.

Vsakdo vsepovsod naj bi jasno razumel, da je ta konferenca najbolj važen mednarodni sestanek v zgodovini.

Lahko smo hvaležni, da je naš narod zastopan po modrih in izkušenih državnikih z iskreno željo po miru, in prepričani smo, da imajo drugi narodi ravno tako zastopstvo.

Konferenca bo nudila vodstvo in podala načrt, toda mir je odvisen od narodov Združenih narodov—od njihove volje po miru, od njihove požrtvovalnosti za mir, njihovega dela za mir.

Težkoče so velkanske; nekaterih problemov ni mogoče takoj rešiti in kompromise bodo sklenili vsi narodi v namenu, da pridejo do zaključkov, ki bodo pravični za vse dežele.

Konference ne more ustvariti trajnega miru. Toda postavila bo temelje za načrt miru, ki bo uveljavljen čimprej mogoče in ki ga moramo obdržati mi in bodoče generacije sveta.

Bodimo prizanesljivi v svoji kritiki in velikodušni s svojo pobudo in tvorljivimi priporočili.

Pred vsem pa molimo, da se bodo misleči narodi sveta poslužili priložnosti, ki jim jo bo nudil "prvi dan šole", in da bodo stalno gradili v smeri trajnega miru.

Johnston
PRESIDENT

INTERNATIONAL BUSINESS MACHINES CORPORATION

EKSTRA Rdeče Točke
PRIDITE IN DOBITE JIH
2 rdeči točki za vsak funt porabljene masti, ki jo prinese k mesarju!
PRIHRANITE VEČ PORABLJENE MASTI DOKLER NE BO JAPONSKA PORAZENA

RDEČA KOKARDA

Roman iz velike francoske revolucije

STANLEY WEYMAN

(Nadaljevanje)

Trepet groze je izpreletel vso klečečo množico; več žensk je kriče planilo po koncu in jelo zmedenno gledati okoli sebe. Toda enolični spev je še vedno polnil prostor pod oboki; čedalje glasneje se je razlegalo "prosi za nas!"—tako glasno in strastno, kakor da se v tem večno enakem odpevu trgajo srca prisotnih.

Naposled so se odprla vrata na stežaj. To je bilo preveč: tri četrtine vernic so vstale in jelo vpiti, samo nekaj jih je še pelo. Jaz sem se bil v tistem trenutku preril do srede množice in dospel v Denizino bližino; baš sem hotel stopiti k njej, ko so odnehala tudi vrata in je kakih deset moških s hrupom planilo v božji hram. Videl sem svečenika, abbeja Benoita, kakor sem zvedel kasneje, ki jim je s križem v roki hitel naproti, da bi jih ustavil; nato pa—o radost!—sem v polmrazu opazil, da priljezi niso morda prednja straža ljudstva; na čelu sta jim korakala brata Saintalaška, rdeča od krvi in črna od smodnika, z mečem v roki in z obleko raztrgano, da sem komaj verjel svojim očem—za njima pa je stopalo kakih dvajset pristašev.

V radosti odrešenja so ženske planile došletem okoli vratov, tiste pa, ki so bile bolj oddaljene, so jelo na glas ihteti. Toda moški se niso zmenili zanje. Ko so zaprli vrata za seboj, so takoj krenili po cerkvi proti malemu stranskemu izhodu; eden je kričal, da je vse izgubljeno, drugi, da so iztočna vrata odprta, tretji pa je opominjal ženske, naj se umaknejo, češ da bodo v sosednjih hišah varne, med tem ko so cerkev gotovo napadena in razdejana; že zdaj razbijajo kalvinisti vrata samostana, kamor so se umaknili begunci iz arene.

Kmalu ni bilo v cerkvi ničesar drugega več kakor zmešnjava in tarmanje. Pozneje sem slišal, da so moški zelo pogrešili, ko so na svojem umiku krenili skozi cerkev, zakaj če ne bi bili storili tega, bi bili nasprotniki prizanesli ženskam; vsekakor je resnica, da cerkev ni bila razdejana. Toda v zmedli, ki je vladala v Nimesu tisto dopoldne, ko so bili vsi cestni jarki polni krvi in duhovi vsi zbegani po nepričakovanem porazu, ni mogel nihče vedeti, kaj je bolje; zato ne daj Bog, da bi komu kaj očital.

Občel naval proti vratom, ki je nastal po teh zlih novicah, me je spet nekoliko oddaljil od Denize; toda pogumna devojka in njene bližnje sosedo so ostale na mestu in so spustile bolj boječe in sebične tovarišice naprej. Tako sem imel dovolj časa, da sem se vrnil k njej. Ker si je bila potegnila oglavnico mantilje na obraz, sem se moral dotakniti njenega kolenca, da me je opazila. Ne da bi rekla besede, se me je oklenila z rokami in vzdignila glavo; kolika sreča zame, ko sem vendar že zagledal njen obraz!

Gospa de Saint-Alais me je sprejela sicer z ledenim nasmehom, ni pa imela več toliko odločnosti, da bi me bila zavrnila.

"Točni ste, gospod, kadar je treba izrabiti zmago," je rekla z ubitim glasom.

In to je bilo vse. Ne da bi se dal oplasti, sem položil Denizi roko okoli pasu in sem krenil z njo tik za Louisem in gospo Catinotovo. Markiz je pregovoril z materjo nekaj besed in je nato prišel za nami. Pri tem se je ozrl tudi name, a se je samo nasmehnil, in ko ga je mati tiho nekaj vprašala, ji je odgovoril na glas:

"Bože moj, gospa, kaj za to? Izgubili smo svojega aduta in smo izgubili. Vstanimo izza mize!"

Markiza si je potegnila oglavnico na obraz; vzlic strahu in razburjenju se mi je zaredala ta

kretinja nekam zlovešča in nenadno sočutje mi je napolnilo srce. Toda zdaj ni bilo časa za mehka čustva: preganjalci so silili preganjanim za petami. Za našim hrbtom se je že oglašal topot množice in kmalu je zaropotala po vratih toča besnih udarcev. Nehote sem se vprašal, ali bodo vzdržala toliko časa, da bomo zunaj, in šibka osebeca, ki sem jo držal okoli pasu, se je trpetaje privila k meni. Toda vrata so bila močna; brez nezgode smo stopili na beli dan, v uličico, po kateri smo naglo stekli proti hiši gospe Catinotove.

Že sem mislil, da smo rešeni. Tla so bila položna in videl sem, kako je mrgolel pred nami začetek izpreveda in kako so se nekateri z bledeimi obrazi ozirali nazaj. Visoko zidovje na desni in levi je nekoliko dušilo trušč upora. Markiz in njegova mati sta bila tik za menoj, za njima pa še peščica markizevih pristašev; po tem takem smo bili na koncu izpreveda. Ozrl sem se: ulica za nami je bila še prazna. Ko sem se sklonil k Denizi, da bi ji šepnil tolažilno besedo, je zdajci nastal pred nami odboj, ki je vrgel sprednje vrste nazaj; in v tem, ko smo se mi še ustavljali, se je vzdignil v daljavi pred nami obupen krik—o, da ne bi nikoli več slišal take strašne mešanice ječanja in poblaznega vpitja! Nekateri so se delali na vse kriplje, da bi se vrnili k cerkvi, drugi pa, ki še niso vedeli, za kaj gre, so silili dalje; kdor je padel med tem pehanjem, je bil takoj poteptan. Nekaj trenutkov je vladala po vsej tesni uličici brezumna zmešnjava.

Tudi jaz, ki sem pazil samo na to, da očuвам Denizo, nisem takoj razumel, kaj se godi. Moja prva misel je bila, da so ženske—saj jih je bilo troje na enega moža—ponorele ali pa se vdajajo sebični, podli strahopetnosti. A kmalu, prekmalu sem videl, da je bil njihov strah utemeljen! Iz za sprednjih vrst je planil proti nam val divjega krohota in nad glavami, ki so me ločile od hiše gospe Catinotove, se je mahoma vzdignila suma štrlečih sulic. Spoznal sem, da so nam kalvinisti prestrigli pot!

Zdaj ni bilo več misliti na kak umik; bili smo obkoljeni. Iz soteske visokih zidov, ki jih nismo mogli preplezati, je bil edini izhod skozi hišo gospe Catinotove, in ta je bila zasedena... Pred nami in za nami so štrlele naperjene sulice!

Še dandanašnji se časih v snu zgrozim nad prizorom. V duhu še vidim žarko sonce, kako je sijalo na naše blede obraze, spaçene od strahu; ženske vidim, kako so padale na kolena in vile roke, in druge, kako so vpile in molile kakor iz uma, in tretje, kako so se obešale moškimi okoli vratov; in zmagovalce slišim, kako so s satanskim krohodom klicali moškimi, naj se pokažejo ter obsipali ženske z umazanimi žalitvami. Nimes, starodavno mesto državljan-skih bojev, leglo več ko stotine borb brez prizanašanja—niti Nimes še ni bil videl bolj okrutnega in bolj peklenkega prizora.

V presenečenju in smrtni grozi, ki sta tako nenadoma izpodrinili v meni zavest odrešenja, sem še tesneje stisnil Denizo k sebi ter skril njen obrazek na svojih prsih, da ne bi videla, med tem ko sem se jaz naslonil na zid in zajel od strašne misli na to, kar se je bližalo. O Bog, sem si dejal, kaj bo z ženskami!... Da, so okolnosti, ko bi dal človek vse, kar ima, da ne bi bilo na svetu nobene ženske ali da vsaj sam ne bi ljubil nobene!

(Dalje prihodnjič.)

Zaklenjene duri

Tone Čufar

(Nadaljevanje)

Francka je bila utrajena, nič se ji ni ljubilo. Pomenkovala bi se že in tudi Pavli je bilo do razgovorov, a ju je zmotil gospodar. Pavli je očital, da se predolgo mudi tu gori, ko ljudje čakajo, Francko je pa spraševal, če želi večerjati u podstrešju. Sprva ji je bilo vseeno, potem se je pa premislila.

"Torej v posebno sobo!" je naročil Kodrič. "Za dva!"

Natakarica je odhitela v pritličje.

V podstrešju je vladala tišina. Kodrič je nekam olajšano zadihal. Popravil si je obleko in se čisto približal Francki. Vzel ji je glavo v roke in jo nagnil vznak.

"Punca, tu se znoiš od puščobe."

Francka je vstala in ga narahlo odrinila od sebe, on pa njenega odpora ni vzel zares. Zgrabil jo je za roke, jo objel in prisolnil na posteljno končnico. Mlahavo se je prepuščala trdim rokam, pustila je, da jo

je poljubljaj, saj se mu ni mogla niti upirati. Rob končnice jo je lomil na dvoje.

V postelji je zajokal otrok. Kodrič je spustil Francko, da ga je pomirila, iz sobe pa ni šel. Pasel je oči na mladi ženi in vse bolj ga je gnalo, da jo spet stisne k sebi. Otrok pa še ni trdno spal, zato se je premagoval. Vmes se mu je zadelo, da so zakrpile stopnice. Pogledal je na hodnik. Vrhu stopnic se je pojavila Kodričeva. Gostilničar je trdo zaprl vrata, da se je otrok znova prebudil in sitnari. Ženo je pogledal tako divje, da ni upala glasno spregovoriti.

"Kaj delaš pri omoženi ženski?" je zasikala komaj slišno in že se je umikala pred Mihovo pestjo navzdol po stopnicah. Nestrapano je stresala pritrjeno očitke, da jo je ogoljufal za hišo in denar in da bo z lojdrami spravil vse na kant. Miha je bil pa vajen podobnih litanj in se je pobrigal samo za to, da se je žena čimprej znašla v pritličju.

"Brigaj se za svoje delo, drugam pa ne vtikaj nosu, če ti je ljuba zdrava butica!" ji je zapretel s srede stopnic in se potem povrnil v podstrežje.

Francka je imela v rokah zrcalo in si je popravljala lase.

"Človeka zmeraj kdo nadleguje s kakšnimi opravki," se je zlagal v opravičilo svoje odsotnosti in potem zaživžgal melodijo, ki jo je igral radio v točilnici.

Otrok je zdaj trdno spal. "Doli je vse pripravljeno," je dejal Kodrič in postajal nestrpen.

Francka je prikimala in si pobrala odpadle lase z obleke. Ko je ugasnila luč in hotela iz sobe, je spet segel po njej.

"Nikar, vsa bom skušana." Odjenjal je, čeprav zelo nerad.

3.

Za mladim, vase pogreznjenim Petrom Teranom so ostajale tlakovane mestne ulice z bogatimi, pozno v noč osvetljenimi izložbami. Počas je šel v mračno predmestje z malim zavojem pod pazduho. Na cesti ob kalni reki se je naslonil na obvodno ograjo in se zazrl v edino večje poslopje tega kraja, ki se je dvigalo iznad pritikavih bajt. Spodaj so bila razsvetljena vsa

okna, tudi v prvem nadstropju je skozi nekatere prodirala luč, le podstrežje je tonelo v temi.

Nič ga ni mikalo gori.

Počutil se je kakor pilot ob razbitem letalu v tuji pokrajini. Odkar je nosil spet pri sebi delavsko knjižico in jo zaman ponujal podjetnikom, se še ni prav znašel. Visel je med upi in trdo resničnostjo, na katero ni bil nič pripravljen.

Hlad ga je prisilil, da je odšel v hišo. Iz točilnice je slišal glasno govorjenje in razigrano godbo. Po stopnicah se je vzpenjal kakor kak vavovalec ali tat, ker ni maral nikogar srečati. Vznemiril ga je vsak škripljaj pod nogami. Na vrhu se je oddahnil. Pred sobico ga je pa spet zgrabila tesnoba. Tiho je odprl vrata in prižgal luč. Z očmi je obvisel na spečem Jošku. Zavoj je odložil na zglatve. Sklonil se je pod posteljo. Kovčegi so stali na svojih mestih kakor vse drugo.

Le žene ni bilo nikjer.

Nič ni vedel, kaj naj naredi. V tem času je bila vselej v sobi. Otroka je redko pustila samega. Doslej ga je še zmeraj čakala za malim vred. A nekeje mora biti, si je mislil in se odpravil navzdol. Iz prvega nadstropja je nekdo nerodno hitel kvišku. Peter bi se rad umaknil, a ni bilo več mogoče. Prikazala se je gostilničarka z rdečimi, od joka okrvavljenimi očmi.

"Sreča, da ste prišli," mu je govorila pritrjeno. "Ženo pogrešate, seveda! Ona pa vas najbrže nič. Pomislite: moj stari jo napaša."

Teranu se je pomračil obraz, a tudi besede ni zinil.

Njej pa ni dalo miru. Ihte je potožila, kako strašnega moža ima, ki izkorišča ženske v stiski, njo pa drži samo za dekle. Za vse jo je ociganil, mu je razlagala in veliko je vedela povedati, kako se prilizuje Francki kadar Petra ni blizu.

"Kje sta?" je zavrelo iz njega. "V posebni sobi, že ves večer sama. Le prepričajte se na lastne oči."

Nameril se je v pritličje, pa ga je za hip zadržala.

(Dalje prihodnjič.)

AGITIRAJTE ZA PROSVETO!

DELO DOBE HIŠNICE "JANITRESSES" ŽENSKÉ ZA ČIŠČENJE V VSEH DELIH MESTA
Delovne ure od 5:30 popoldne do 12. ure večer. Vojno nujna industrija. Rabimo tudi pomočnice v jedilnici. VPRAŠAJTE pri ILLINOIS BELL TELEPHONE COMPANY "EMPLOYMENT OFFICE" ZA ŽENSKÉ Street Floor 309 W. Washington Street

Razni mali oglasi

POMOČNICE ZA ZAKUSKE
Stalno začasno delo. Pazit na jedila in pomivalke posode. Ob večerih, nedeljah in praznikih se ne dela. Oglasite se v Employment office, 3rd floor. MARSHALL FIELD & CO. State—Washington

Hišnice—Janitresses
Za fino uradno poslopje na severni strani. Prijazno delovno stanje. Vprašajte Mr. Butler, superintendenta 919 N. Michigan Ave.

Hišniki—Night Janitors
Za fino uradno poslopje na severni strani. Prijazno delovno stanje. Vprašajte Mr. Butler, superintendenta 919 N. Michigan Ave.

PRODA SE 9 sobna hiša. Gorka voda gorkota, 3 kare garaža. 2738 Logan Blvd.

Razni mali oglasi

TEŽAKI ZA SKLADIŠČNO DELO
"LABORERS—WAREHOUSE NUJNO—PREDNOSTNO" Prijazno delovno stanje. Dobra plača. Nadurno in stalno 1000 W. FULTON STREET

HIŠNIKI IN HIŠNICE
Vprašajte gl. hišnika v Old Colony Bldg., 407 So. Dearborn St.

HIŠNIK IN HIŠNICA. Dvojica. Sposobno in dobra plača. Mali hotel 948 Cuyler Ave. Phone Diverse 9624.

TEŽAKI—DELAVCI "LABORERS" DOBRA PLAČA
St. Lucas Cemetery 5250 N. Pulaski Rd.

NERABLJENI "VACUUM" ČISTILCI SO NUJNO POTREBNI!

Sedaj, ko so tovarnarji zaposleni v vojno produkcijo, postaja pomanjkanje električnih naprav vsak mesec hujše. Več in več žensk, ki delajo na vojnih delih in ki obenem opravljajo tudi domača hišna dela, neobhodno potrebuje "Vacuum" čistilce, pralne stroje, likalnice, pečence in drugo delo-hranilno oropvo.

Torej bodite patrijotičen delilec. Spravite skupaj vse električne naprave katerih ne rabite, in jih zamenjajte za VOJNE znamke pri vašem trgovcu električnih naprav. On vzame tudi stare, pokvarjene naprave, jih popravi in spravi v delovno stanje.

Zapomnite si, Vi s tem pomagata nekemu, ki potrebuje te naprave—vojne znamke pa bodo pomagale k zmagi vojne.

Swap Idle Electric Appliances For War Stamps

OPOMBA: Commonwealth Edison Company ne kupuje obrabljenih električnih naprav za prodajo, ampak le z veseljem pomaga čikaškim trgovcem v tem patrijotičnem nadržtu.

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

NUJNA INDUSTRIJA rabi MOŠKE IN ŽENSKÉ čez 16 let

POLNOURNO ALI "PART TIME" DELO V TOVARNI ZA PAPIRNATE ŠKATLE

ki izdeluje ovoje za jedila za vojno in domačo fronto

Pomagajte varčevati zdravje s papirnatiimi škatlami

DOBRE POVOJNE PRILIKE

Uposlimo tudi število učencev starih 16 let ali več med poletnimi počitnicami

Zglasite se med 8:30 dop. in 5. pop v

CHICAGO CARTON COMPANY
4200 So. Pulaski (Crawford Ave.) Crawford Ave. avtobus direktno do tovarne

GLEDATE ZA DELO S POVOJNO BODOČNOSTJO?

Pojdite v zrakovplovstvo... Stalno delo... Iskrivo vseljanje za vsakogar... Dobra plača.

Pridite k Douglas še danes!

VELIKO JUGOSLOVANOV KI ŽIVE SEVERNO ALI SEVERO-ZAPADNO, DELA V DOUGLAS TOVARNI SEDAJ!

POMAGAJTE PREMAGATI JAPONCE!

Potreben je velik tovorni transport aeroplan kakor je C-54, da pokrije velike daljave do Pacifika—da nese saloge našim fantom—in vaim fantom—na fronto in DA PRIPELJE DOMOV RANJENCE!

Douglas Čikaška tovarna Vam nudi sadovoljno delo, kjer se ZAVEDATE, da pomagata k zmagi vojne.

LAHKO ZAČNETE TAKOJ Z VOJNIM ZRAKOPLOVSTVOM

Zrakoplovstvo bo ena največjih ameriških industrij in delo, ki ga pričnete sedaj—lahko postane vaše življenjsko delo. Vam ni treba biti izučeni. Mi izučimo neiskusne moške in ženske tukaj, v naši tovarni, s dobro plačo od prvega dne. Zmožnosti, ki jih lahko pridobite s novimi, lahkimi metali kot magnezijem in aluminom, se lahko prilagodite v raznih izdelovalnih poljih poleg zrakovplovstva, ko bo vojna končana.

AKO SE PRIJAVITE TAKOJ

Sedaj so odprte prilike, katerih pozneje ne bo na razpolago. Ne odlašajte priti direktno v Douglas tovarno ali pa Milwaukee Ave. urad. bes. obzira, kaj ste delali prej. Ne odlašajte!

Ako živite na severni ali severozapadni strani mesta in niste zaposleni v nujni vojni industriji

SE PRIJAVITE TAKOJ

v naši tovarni, na Mannheim, Higgins in Devon v Douglas uradu.
4075 MILWAUKEE AVENUE (blizu Irving Parka)
ali v katerikoli North ali Northwest U. S. E. S. uradu WMC.

Douglas Aircraft Co., Inc. CHICAGO'S OWN AIRCRAFT PLANT